

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I N F O R M A C I J A

O SEKTORU LEASINGA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

31.12.2015. GODINE

Sarajevo, ožujak 2016. godine

I. UVOD.....	3
II. POSLOVNE PERFORMANSE LEASING SEKTORA U FEDERACIJI BIH.....	4
1. STRUKTURA LEASING SEKTORA	4
1.1. Status, broj i poslovna mreža	4
1.2. Struktura vlasništva.....	5
1.3. Kadrovska struktura	5
2. FINANIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	6
2.1. Bilanca stanja	6
2.1.1. Kvaliteta aktive	9
2.2. Struktura pasive.....	11
2.3. Profitabilnost	12
3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNI UDJEL, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE	14
3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga.....	14
3.2. Tržišni udjel prema finansijskom volumenu i broju ugovora	16
3.3. Ponderirana nominalna i efektivna kamatna stopa.....	17
III. USKLAĐENOST POSLOVANJA SA STANDARDIMA SPRJEČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI.....	19
IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	20
V. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LEASING DRUŠTAVA .	22
PRILOZI	24
Prilog 1. Osnovni podaci o leasing društvima.....	24
Prilog 2. Pregled vlasničke strukture leasing društava.....	25
Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove leasing društava	26
Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski leasing	26
Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja.....	27
Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka	28
Prilog 7. Rangiranje bilančne sume.....	29
Prilog 8. Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja	30

I. UVOD

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor leasing društava, sačinila je Informaciju o sektoru leasinga u Federaciji BiH na dan 31. 12. 2015. na temelju analize konačnih nerevidiranih izvješća o poslovanju koje su leasing društva dostavila Agenciji (posredni-off site nadzor), podacima kojima raspolaže konstatiranim u kontrolama na licu mjesta (neposredni-on site nadzor), te ostalim informacijama i podacima koje leasing društva dostavljaju Agenciji.

Tijekom 2015. godine Agencija je izdala dozvolu za rad leasing društvu Porsche leasing d.o.o. Društvo za poslove leasinga, koje je poslovne aktivnosti započelo početkom trećeg kvartala 2015. godine. Dolaskom na tržište navedenog društva u narednom razdoblju se može očekivati povećanje bilančne sume sektora leasinga, kao i povećanje udjela sektora leasinga u financijskom sektoru Federacije BiH.

Nadalje, tijekom 2015. godine kod dva društva je okončan proces prijenosa vlasničkih udjela s nerezidentnu na rezidentnu pravnu osobu, dok je kod dva leasing društva izvršena dokapitalizacija.

Financijski pokazatelji i broj novozaključenih ugovora u razdoblju od 1.1. do 31.12.2015. ukazuju na znake stabilizacije poslovanja, naročito ukoliko se uzme u obzir da u navedenom razdoblju, od ukupno sedam leasing društava koja posjeduju dozvolu za rad Agencije, tržišno aktivno pet leasing društava (novoosnovano leasing društvo započelo poslovne aktivnosti tijekom trećeg kvartala 2015. godine).

Prema podacima CBBiH objavljenim za tri kvartala 2015. godine zabilježen je blagi ekonomski oporavak koji se ogleda u rastu industrijske proizvodnje od 2,5% (najveći rast zabilježen je u sektoru prerađivačke industrije 4,10%, zatim sektoru rudarstva 3,80% i proizvodnji električne energije 3,50%) kao i smanjenju stope nezaposlenosti od 0,50%.

U Tablici 1. Informacije su predstavljeni makroekonomski pokazatelji u BiH.

Tablici 1. Makroekonomski pokazatelji u BiH

Pokazatelji	2013. godina	2014. godina	2015. godina
Realna stopa rasta BDP	2,50%	1,00%	3,10% (III kvartala u 2015. godini)
Stopa rasta industrijske proizvodnje	6,40%	0,10%	2,50% (III kvarta u 2015. godini)
Prosječna godišnja inflacija	-0,10%	-0,90%	-0,50% (za šest mjeseci u 2015. godini)
Stopa nezaposlenosti	27,50%	27,50%	27,00%
Strane izravne investicije	478 milijuna KM	739 milijuna KM	600 milijuna KM (III kvartala u 2015. godini)

*Podaci preuzeti od CBBiH

Bilančna suma leasing društava u Federaciji BiH na dan 31. 12. 2015. iznosila je 464.872 tisuća KM, što je za 33.560 tisuća KM ili 6,73% manje u odnosu na 31.12.2014.

U razdoblju od 1.1. do 31.12.2015. na razini djelatnosti leasinga u Federaciji BiH kao rezultat poslovanja ostvarena je dobit u iznosu od 6.385 tisuća KM.

Ukupni kapital leasing društava je na dan 31. 12. 2015. iznosio 47.281 tisuća KM. U usporedbi sa 31.12.2014., navedena pozicija je veća za 12.525 tisuća KM ili 36,03%.

Neposredni nadzor nad poslovanjem leasing društava provode ovlaštene osobe Agencije sveobuhvatnim i ciljanim kontrolama - pregledom poslovanja na licu mjesta. Kontroliranim leasing društvima nakon konačnosti zapisnika izdaju se nalozi za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u cilju unapređenja, zakonitosti, profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju.

U 2015. godini obavljeno je ukupno osam on site kontrola, od čega su tri opsežne kontrole, tri kontrole izvršenja naloga i dvije ciljane kontrole. Jedna opsežna kontrola je proširena ciljanom kontrolom koja se odnosi na segment zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata, dok su dvije opsežne kontrole proširene kontrolom izvršenja naloženih mjera po osnovi zaštita prava korisnika leasinga i jamaca.

Na temelju provedenih kontrola leasing društava u 2015. godini utvrđene su nepravilnosti koje su se odnosile na: nedostatke sustava internih kontrola u segmentu kvalitete postupanja po internim aktima, kvalitete postupanja sukladno odredbama Zakona o zaštiti žiranata, te kvalitete sustava internih kontrola u navedenom segmentu poslovanja, kao i kvalitete internih akata i postupanja po ugovorima zaključenim sa sudužništvom, nepoštivanje odredbi Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga, neadekvatnu uspostavu organizacijske strukture, nepravilnosti u segmentu računovodstvene funkcije leasing društava, neadekvatno upravljanje poslovnim procesima koji su vezani za upravljanje rizicima i dostava neadekvatnih podataka u Centralni registar kredita kod Centralne banke BiH.

U podatke iskazane u Informaciji na dan 31.12.2015. su uključeni podaci dostavljeni od sedam leasing društava koja posjeduju dozvolu za obavljanje poslova leasinga u Federaciji BiH, ukoliko nije drugačije naznačeno.

II. POSLOVNE PERFORMANSE LEASING SEKTORA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA LEASING SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Dozvolu za obavljanje leasinga na dan 31. 12. 2015. je posjedovalo 7 leasing društava, koja su djelatnost leasinga obavljala u sjedištu društva, kao i u 5 podružnica, od kojih se 2 podružnice nalazi u Federaciji BiH i 3 podružnice u Republici Srpskoj.

Jedno leasing društvo sa sjedištem u Republici Srpskoj obavlja poslove leasinga u 4 podružnice koje se nalaze u Federacije BiH.

Dozvolu za obavljanje poslova leasinga na dan 31. 12. 2015. posjeduju sljedeća leasing društva:

1. ASA Leasing d.o.o. Sarajevo,
2. NLB Leasing d.o.o. Sarajevo,
3. Porsche Leasing d.o.o. Društvo za poslove leasinga,
4. Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo,
5. Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo,
6. UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo i
7. VB Leasing d.o.o. Sarajevo.

1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva prethodno navedenih leasing društava je sljedeća: tri leasing društva nalaze se u 100% vlasništvu nerezidentnih pravnih osoba, dva leasing društva nalaze se u većinskom vlasništvu (preko 51%) nerezidentnih pravnih osoba, dok dva leasing društva se nalaze u 100% vlasništvu rezidentnih pravnih osoba.

Tijekom 2015. godine kod dva leasing društava došlo do promjene vlasničkih udjela, odnosno prijenosa vlasničkih udjela s nerezidentnih na rezidentne pravne osobe. Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture leasing društava dani su u Prilogu 2. Informacije.

1.3. Kadrovska struktura

Na dan 31. 12. 2015. u sektoru leasinga na području Federacije BiH je ukupno angažirano 178 zaposlenika, od čega je 141 zaposlenik angažiran putem ugovora o radu (stalno zaposleni) u leasing društvima registriranim u Federaciji BiH, 9 zaposlenika je angažirano u leasing društvu čije je sjedište u Republici Srpskoj, a koji su zaposleni u podružnicama u Federaciji BiH, dok je 28 zaposlenika angažirano putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju (privremeno zaposleni). Povećanje broja stalno zaposlenih u odnosu na 31. 12. 2014. je uzrokovano osnivanjem novog leasing društva u kojem je na 31. 12. 2015. angažirano sedam zaposlenika.

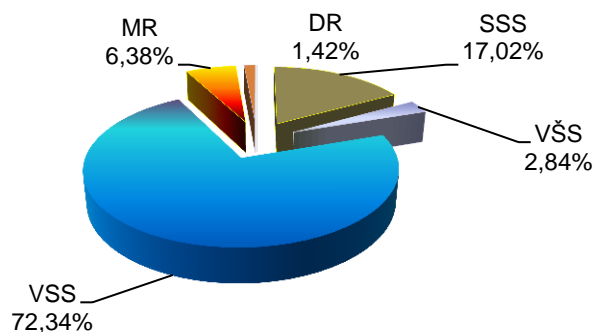
U Tablici 2. Informacije su iskazani usporedni podaci o broju zaposlenika angažiranih u leasing društvima po kvartalima.

Tablica 2. Usporedni prikaz broja zaposlenika u leasing sektoru

	31. 12. 2014	31. 3. 2015	30. 6. 2015	30. 9. 2015	31. 12. 2015
Broj zaposlenih u leasing društvima sa sjedištem u FBiH					
Broj stalno zaposlenih	130	131	134	141	141
Broj privremeno zaposlenih	36	31	33	27	28
Broj zaposlenih u leasing društvima sa sjedištem u RS na području FBiH					
Broj stalno zaposlenih	7	8	8	8	9
Broj privremeno zaposlenih	0	0	0	0	0
UKUPNO	173	170	175	176	178

U kvalifikacijskoj strukturi zaposlenika u leasing sektoru na dan 31. 12. 2015. nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja. I dalje najveći udjel imaju zaposlenici s visokom stručnom spremom (72,34%), nakon čega slijede zaposlenici sa srednjom stručnom spremom (17,02%).

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenika u leasing sektoru na dan 31.12.2015.

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi leasing društva mjeri se putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po stalno zaposlenom). Na dan 31. 12. 2015. na razini sektora leasinga na svakog zaposlenog se odnosi 3.296 tisuća KM aktive (31.12.2014. – 3.720 tisuća KM po zaposlenom). Analitički pokazatelji za pojedinačna leasing društva kreću se u rasponu od 272 do 4.738 tisuća KM aktive po zaposlenom.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1. Bilanca stanja

Ukupna bilančna suma leasing društava u Federaciji BiH na dan 31. 12. 2015. je iznosila 464.872 tisuća KM, što je za 33.560 tisuća KM ili 6,73% manje u odnosu na 31. 12. 2014. Pojedinačno promatrano, kod jednog leasing društva evidentan je porast bilančne sume u iznosu od 17.497 tisuća KM, dok je kod pet leasing društva evidentan pad bilančne sume u iznosu od 52.983 tisuća KM, od čega se na jedno leasing društvo odnosi 16.850 tisuća KM ili 31,80% od ukupno iskaznog smanjenja bilančne sume. Bilančna suma novoosnovanog leasing društva na dan 31. 12. 2015. je iznosila 1.926 tisuća KM.

Na dva najveća leasing društva (promatrano po veličini aktive) odnosi se 61,18% od ukupne aktive leasing društava.

U strukturi ukupne aktive leasing društava najznačajniji udjel su imala neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga koja iznose 334.238 tisuća KM ili 71,90% od ukupne aktive sektora leasinga. U usporedbi sa 31. 12. 2014., neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga su veća za 10.838 tisuća KM ili 3,35%, dok su bruto potraživanja po osnovi financijskog leasinga veća za 8.452 tisuće KM ili 2,25%. U tablicama 3. i 4. Informacije iskazana je struktura neto potraživanja po financijskom leasingu (neto potraživanja prije umanjenja po osnovi rezervi za gubitke) na dan 31. 12. 2015. i usporedni pregled strukture potraživanja sa 31. 12. 2014.

Tablica 3. Struktura potraživanja po financijskom leasingu na dan 31. 12. 2015.

(000 KM)

STRUKTURA PREMA PREDMETU LEASINGA	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupno potraživanja	% udjel u ukupnim potraživanjima
Putnička vozila	37.249	54.205	2.333	93.787	27,60%
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	45.507	56.697	2.492	104.696	30,81%
Strojevi i oprema	30.553	72.675	2.243	105.471	31,04%
Nekretnine	3.830	29.958	1.944	35.732	10,52%
Šinska vozila, plovni i zrakoplovni objekti	0	0	0	0	0,00%
Aparati za kućanstvo	0	0	0	0	0,00%
Ostalo	26	51	1	77	0,03%
UKUPNO	117.164	213.586	9.013	339.763	100,00%
STRUKTURA PREMA KORISNIKU LEASINGA	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupno potraživanja	% udjel u ukupnim potraživanjima
Pravne osobe	105.515	192.896	8.206	306.617	90,24%
Poduzetnici	1.765	2.943	248	4.956	1,46%
Fizičke osobe	9.220	16.979	548	26.747	7,87%
Ostalo	664	768	11	1.443	0,43%
UKUPNO	117.164	213.586	9.013	339.763	100,00%

Tablica 4. Usporedni pregled strukture potraživanja

(000 KM)

STRUKTURA PREMA PREDMETU LEASINGA	Potraživanja na dan 31.12.2014.	Potraživanja na dan 31.12.2015.	INDEKS
Putnička vozila	96.245	93.787	97
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	107.774	104.696	97
Strojevi i oprema	88.347	105.471	119
Nekretnine	39.361	35.732	91
Šinska vozila, plovni i zrakoplovni objekti	0	0	0
Aparati za kućanstvo	0	0	0
Ostalo	63	77	122
UKUPNO	331.790	339.763	102
STRUKTURA PREMA KORISNIKU LEASINGA	Potraživanja na dan 31.12.2014.	Potraživanja na dan 31.12.2015.	INDEKS
Pravne osobe	293.122	306.617	105
Poduzetnici	5.048	4.956	98
Fizičke osobe	31.688	26.747	84
Ostalo	1.932	1.443	75
UKUPNO	331.790	339.763	102

Povećanje neto i bruto potraživanja po financijskom leasingu je uglavnom uzrokovano činjenicom da je jedno leasing društvo tijekom prve polovice 2015. godine aktiviralo leasing ugovore u materijalno značajnom iznosu financiranja koji su zaključeni krajem 2013. i tijekom 2014. godine, ali je aktivacija istih odgođena do trenutka isporuke predmeta leasinga (specifična vrsta opreme s dugim razdobljima isporuke). Navedena činjenica je utjecala i na povećanje iznosa potraživanja na poziciji "Strojevi i oprema" u odnosu na stanje iste na dan 31.

12. 2014., a što je vidljivo iz Tablice 4. Informacije. Iz navedene tablice je također vidljivo da je tijekom 2015. godine došlo do značajnog smanjenja iznosa potraživanja po leasing ugovorima zaključenim s fizičkim osobama. Navedeno je uzrokovano činjenicom nedovoljno razvijene palete leasing proizvoda koji se nude na tržištu fizičkim osobama i nepovoljnog poreznog tretmana kamata po ugovorima financijskog leasinga, što pored obveznog kasko osiguranja predmeta leasinga, značajno poskupljuje proizvod financijskog leasinga za ovu vrstu korisnika leasinga.

Neto potraživanja po osnovi zajma su na dan 31. 12. 2015. iznosila 49.114 tisuća KM ili 10,56% od iznosa ukupne aktive sektora leasinga. U odnosu na 31. 12. 2014., neto potraživanja po osnovi zajma su smanjena za 7.833 tisuće KM ili 13,75%, dok su bruto potraživanja manja za 10.952 tisuće KM ili 16,75%. Značajno smanjenje je uzrokovano činjenicom da je jedno leasing društvo tijekom četvrtog kvartala izvršilo otpis potraživanja koja su u prethodnom izvještajnom razdoblju iskazana s kašnjenjem preko 360 dana. Potraživanja po osnovi zajmova u strukturi ukupne aktive leasing društava se kontinuirano smanjuju jer je Zakonom o leasingu leasing društvima zabranjeno zaključivanje novih ugovora o zajmu i isti će ostati u bilancama dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni. Promatrano po razdobljima, otplata po osnovi zajmova iskazuje znake stagnacije (usporene otplate) iz razloga jer leasing društvo koje u svom portfelju ima značajan iznos potraživanja po osnovi zajma u prethodnim razdobljima poslovanja odobrilo moratorij u plaćanju ugovorenih obveza do okončanja procesa revitalizacije poslovanja klijenata kojima su isti odobreni.

Od ukupno iskazanog iznosa neto potraživanja po osnovi zajma, 47.940 tisuća KM ili 97,61% se odnosi na potraživanja jednog leasing društva, koje u svom portfelju ima značajne iznose potraživanja po zajmu, od kojih se 39.461 tisuću KM ili 82,31% odnosi na potraživanja od supsidijarnih osoba, putem kojih su prije stupanja na snagu Zakona o leasingu financirani projekti izgradnje nekretnina.

U strukturi potraživanja po osnovi zajma, na zajmove odobrene po osnovi financiranja nekretnina se odnosi 79,52%.

Iskazano stanje bilančne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 31. 12. 2015. je iznosilo 6.359 tisuća KM, što je za 19.283 tisuće KM ili 75,20% manje u odnosu na 31. 12. 2014. Udjel navedene pozicije u ukupnoj aktivi se smanjio sa 5,14%, koliko je iznosio na kraju 2014. godine na 1,37% koliko je iznosio na dan 31. 12. 2015.

Iskazano stanje pozicije plasmani bankama je na dan 31. 12. 2015. iznosilo 16.544 tisuće KM, što je za 5.360 tisuća KM ili 24,47% manje u odnosu na 31. 12. 2014. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva leasing društava kod komercijalnih banaka. Značajno smanjenje prethodno navedenih pozicija je uzrokovano otplatom kreditnih obveza leasing društava.

Neto vrijednost osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga na dan 31. 12. 2015. je iznosila 27.141 tisuću KM i za 116 tisuća KM ili 0,43% je manja u odnosu na 31. 12. 2014. Pojedinačno promatrano, kod dva leasing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga u iznosu od 3.776 tisuća KM, dok je kod ostalih leasing društava iskazano smanjenje navedene bilančne pozicije.

U Tablici 5. Informacije prikazani su podaci neto bilančnih pozicija aktive po izvještajnim razdobljima.

Tablica 5. Struktura neto bilančnih pozicija aktive

(000 KM)

Bilančne pozicije	31.12.2014	% udjel u aktivi	31.12.2015	% udjel u aktivi	INDEKS
Financijski leasing - neto	323.400	64,88%	334.238	71,89%	103
Operativni leasing - neto	27.257	5,47%	27.141	5,85%	100
Zajam - neto	56.947	11,43%	49.114	10,56%	86
Ostala aktiva	90.828	18,22%	54.379	11,69%	60
Ukupna aktiva	498.432	100,00%	464.872	100,00%	93

2.1.1. Kvaliteta aktive

Prema podacima iz izvješća leasing društava, rezerve za gubitke po financijskom leasingu na dan 31. 12. 2015. iskazane su u iznosu od 5.525 tisuća KM i iste su manje za 2.866 tisuća KM ili 34,15% u odnosu na 31. 12. 2014. U strukturi potraživanja po financijskom leasingu na dan 31. 12. 2015. je iskazano ukupno 9.013 tisuća KM dospjelih neizmirenih potraživanja, što je povećanje u odnosu na 31. 12. 2014. u iznosu od 666 tisuća KM ili 6,88%.

U Tablici 6. Informacije je iskazan usporedni pregled formiranih rezervi po kategorijama kašnjenja.

Tablica 6. Usporedni prikaz formiranih rezervi za financijski leasing po kategorijama kašnjenja

(000 KM)

Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2014	Ukupne rezerve 31.12.2015	INDEKS
0-60	1.468	2.188	149
60-90	181	626	346
90-180	1.179	744	63
preko 180	4.958	1.892	38
preko 360	604	74	12
UKUPNO	8.390	5.524	66

Pojedinačno promatrano, na dva najveća leasing društva (promatrano po veličini aktive) se odnosi 64,40% od ukupno formiranih rezervi za gubitke. Kod tri leasing društva je iskazano povećanje formiranih rezervi za gubitke u odnosu na 31. 12. 2014. u ukupnom iznosu od 855 tisuća KM, dok je kod tri leasing društva evidentirano smanjenje formiranih rezervi za gubitke u odnosu na 31. 12. 2014. u ukupnom iznosu od 3.720 tisuće KM.

Promatrano po kategorijama kašnjenja dospjelih nenaplaćenih potraživanja, u usporedbi sa 31. 12. 2014. evidentirano je smanjenje rezervi za gubitke u kategorijama kašnjenja preko 90 dana,

dok je povećanje evidentirano u kategorijama do 90 dana, što je uzrokovalo kumulativno smanjenje formiranih rezervi za gubitke.

Rezerve za zajmove na dan 31. 12. 2015. su iznosile 5.310 tisuća KM i smanjene su za 3.119 tisuća KM ili 37,00% u odnosu na 31. 12. 2014., kada su rezerve za zajmove iznosile 8.429 tisuća KM, uslijed značajnog iznosa otpisanih potraživanja. Od ukupnog iznosa formiranih rezervi za zajmove na dan 31. 12. 2015., 5.283 tisuće KM ili 99,50% se odnosi na rezerve formirane od strane jednog leasing društva koje u svom portfelju ima najznačajniji iznos potraživanja po ugovorima zajma od supsidijarnih osoba, koje su u kategoriji do 90 dana kašnjenja.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po financijskom leasingu i zajmu na dan 31. 12. 2015. je iznosio 116.966 tisuća KM, što je za 6.577 tisuća KM ili 5,32% manje od iskazanog iznosa krajem prethodne poslovne godine, što je uzrokovano značajnom naplatom prethodno otpisanih potraživanja i trajnim otpisima u iznosu od 12.536 tisuća KM, od čega se 11.055 tisuća KM ili 88,19% odnosi na trajne otpise jednog leasing društva provedene na temelju odluke upravljačkih funkcija istog. Od ukupno iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, 54.380 tisuća KM ili 46,49% se odnosi na otpise formirane od strane jednog leasing društva. U razdoblju od 1.1. do 31.12.2015. iskazano je 12.913 tisuća KM novih otpisa, od čega se 7.669 tisuća ili 59,39% odnosi na otpise formirane od strane jednog leasing društva. U navedenom razdoblju naplata po osnovi otpisanih potraživanja iznosi 6.954 tisuće KM, od čega se 84,78% odnosi na naplatu iskazanu od strane dva leasing društva.

Tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga na dan 31. 12. 2015., uslijed raskida leasing ugovora s korisnikom leasinga ili istekom ugovora kod kojih nije ugovoren otkup predmeta leasinga, iznosila je 16.828 tisuća KM i manja je za 8.644 tisuće KM ili 33,94% u odnosu na 31. 12. 2014. Iskazana vrijednost se odnosi na 88 izuzetih jedinica, što je za 38 izuzetih predmeta ili 28,45% manje u odnosu na 31. 12. 2014. U Tablici 7. Informacije je iskazana usporedna struktura izuzetih predmeta leasinga na dan 31. 12. 2014. i 31. 12. 2015.

Tablica 7. Broj i vrijednost izuzetih predmeta leasinga

(u 000 KM)

Red. Broj	VRSTA PREDMETA LEASINGA	31.12.2014		31.12.2015	
		Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost
1.	Putnička vozila	41	609	31	408
2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	24	927	18	343
3.	Strojevi i oprema	34	840	15	545
4.	Nekretnine	27	23.096	24	15.532
5.	Ostalo	0	0	0	0
Ukupno		126	25.472	88	16.828

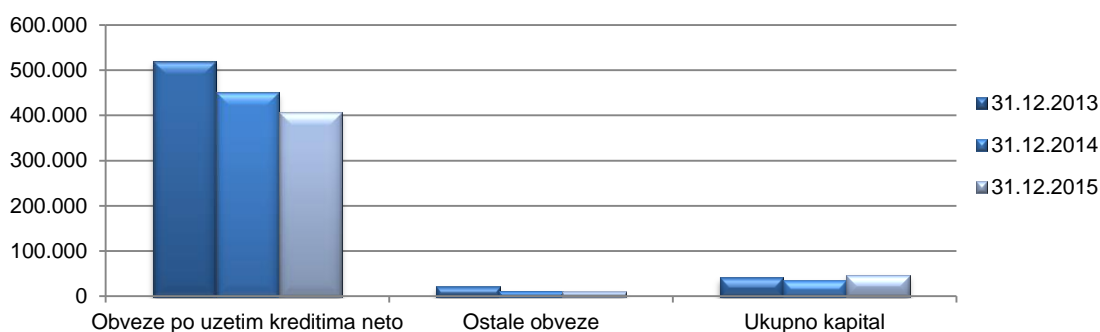
Pojedinačno promatrano, 14.885 tisuća KM ili 88,45% od ukupne vrijednosti izuzetih predmeta leasinga koji su u posjedu leasing društava se odnosi na predmete leasinga izuzete od strane dva leasing društva.

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta leasinga na dan 31. 12. 2015., 15.532 tisuće KM ili 92,30% se odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su leasing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obveza od strane korisnika leasinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na tri leasing društva. Trenutna tržišna situacija i neadekvatni kriteriji odobravanja financiranja uzrokuju otežanu prodaju ili novo financiranje preuzetih nekretnina putem financijskog ili operativnog leasinga, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

2.2. Struktura pasive

Obveze po uzetim kreditima na dan 31. 12. 2015. i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive leasing društava (87,60% od ukupnog iznosa bilančne sume). U Grafikonu 2. Informacije iskazana je usporedna struktura pasive sektora na 31.12.2013., 31.12.2014. i 31.12.2015.

Grafikon 2. Struktura pasive – usporedni podaci (000 KM)

Ukupne obveze po kreditima na dan 31. 12. 2015. smanjene su za 44.359 tisuća KM ili 9,82% u odnosu na 31. 12. 2014., kada je navedena pozicija iznosila 451.666 tisuća KM. Pojedinačno promatrano, smanjenje pozicije obveze po kreditima je iskazano od strane četiri leasing društva u ukupnom iznosu od 54.576 tisuća KM, jedno leasing društvo je iskazalo povećanje u iznosu od 10.022 tisuća KM, dok je kod jednog leasing društva pozicija obveze po kreditima ostala na istoj razini. Novoosnovano leasing društvo je na dan 31. 12. 2015. iskazalo kreditno zaduženje u iznosu 195 tisuća KM. Od ukupnog iznosa obveza po uzetim kreditima, 392.205 tisuća KM ili 84,35% se odnosi na dugoročne obveze.

U strukturi izvora financiranja na zaduženja od europskih razvojnih banaka (EIB, EBRD, CEDB i DEG) se odnosi 79.485 tisuća KM ili 22,03% od ukupnih kreditnih obveza. Sredstva razvojnih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih poduzeća, a osigurana su bankarskim garancijama izdanim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija. Ostale kreditne obveze se odnose na zaduženja komercijalnih stranih i domaćih banaka koje uglavnom pripadaju grupacijama kojima leasing društva pripadaju ili na izravna zaduženja od osnivača.

Ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa koju leasing društva plaćaju na izvore sredstava u razdoblju od 1.1. do 31.12.2015. je iznosila 2,56% na godišnjoj razini (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u promatranom razdoblju) i ista je u blagom padu u odnosu na 31. 12. 2014. kada je iznosila 2,97%. Kamatne

stope na izvore sredstava leasing društava uglavnom su vezane za varijabilni indeks EURIBOR, čija je prosječna vrijednost tijekom prvih devet mjeseci 2015. godine iznosila 0,06% (vrijednost 6 M EURIBOR), što je značajno manje u odnosu na prosječnu vrijednosti u 2014. godini kada je iznosila 0,32% na godišnjoj razini.

Ukupni kapital leasing društava je na dan 31. 12. 2015. iznosio je 47.281 tisuća KM. U usporedbi sa 31. 12. 2014., navedena pozicija je veća za 12.525 tisuću KM ili 36,03%. Pojedinačno promatrano, kod pet leasing društva je došlo do povećanja ukupnog kapitala u iznosu 20.888 tisuća KM (u iznos povećanja nisu uključeni podaci novoosnovanog leasing društva koje je iskazalo kapital u iznosu od 1.669 tisuća KM), dok je kod jednog leasing društva došlo do smanjenja ukupnog kapitala u iznosu od 10.052 tisuće KM, uslijed isplate akumulirane dobiti osnivaču društva tijekom 2015. godine.

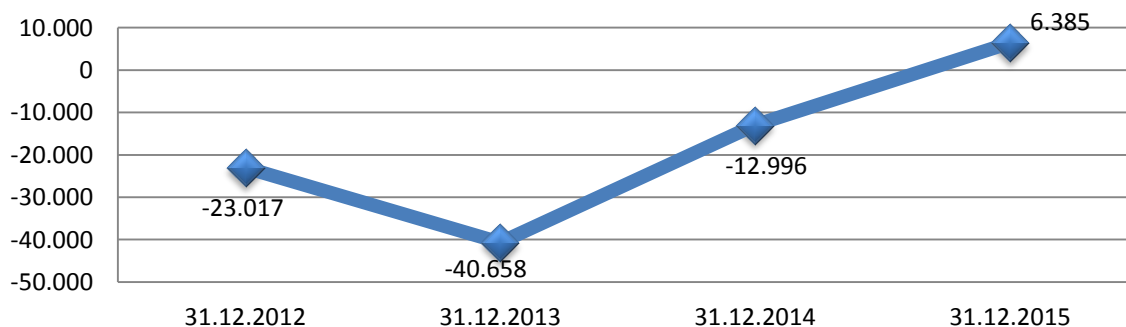
Tijekom 2015. godine kod dva leasing društva je izvršena dokapitalizacija u novcu u iznosu od 16.138 tisuća KM, dok je kod jednog leasing društva uslijed otpisa kreditnih obveza od strane ino vjerovnika (povezana osoba prethodnog udjeličara) u iznosu od 8.589 tisuća KM iskazan pozitivan financijski rezultat i značajno povećanje ukupnog kapitala (Društvo koje je u prethodnim izvještajnim razdobljima iskazivalo iznos kapitala manji od zakonom definiranog minimalnog iznosa).

2.3. Profitabilnost

Na razini sektora leasinga u razdoblju od 1.1. do 31.12.2015. ostvarena je dobit u iznosu od 6.385 tisuća KM. Sektor je u sva četiri izvještajna razdoblja tijekom 2015. godine iskazao pozitivan poslovni rezultat. Pojedinačno promatrano, pet leasing društava je iskazalo pozitivan financijski rezultat u iznosu od 11.836 tisuća KM, dok su dva leasing društva iskazala negativan financijski rezultat u iznosu od 5.451 tisuću KM. U usporedbi s poslovnim rezultatom iskazanim na dan 31. 12. 2014. kada je iskazan gubitak u iznosu od 12.996 tisuća KM, kao i činjenici da je sektor u sva četiri izvještajna razdoblja u 2015. godini iskazao pozitivan poslovni rezultat, može se konstatirati da poslovanje leasing društava u FBiH ukazuje na stabilizaciju poslovanja.

U Grafikonu 3. Informacije su iskazani podaci o poslovnim rezultatima sektora u prethodnim godinama.

Grafikon 3. Podaci o poslovnim rezultatima leasing sektora (000 KM)

Promatrano po vrsti prihoda, prihodi od kamata u razdoblju 1.1.-31.12.2015. su iznosili 28.113 tisuća KM, što je za 1.933 tisuće KM ili 6,43% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne

godine. Ukoliko se promatraju pojedinačne pozicije prihoda od kamata, pozicija prihoda po osnovi kamata iz financijskog leasinga je iznosila 19.506 tisuća KM i za 2.802 tisuće KM ili 12,56% je manja u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Razlog smanjenja prihoda se može obrazložiti nižom vrijednošću EURIBOR-a za koji su vezane izlazne kamatne stope, kao i činjenicom da je leasing društvo, koje je ostvarilo najveći volumen novih financiranja, ista financiralo s kamatnom stopom koja je značajno manja u odnosu na prosjek kamatnih stopa ostalih leasing društava. Pozicija ostalih prihoda po kamati je povećana u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za 984 tisuće KM ili 16,47%. Pozicija kamate na plasmane bankama je iznosila 408 tisuća KM i ista je veća za 20 tisuća ili 5,15% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine iz razloga jer su leasing društva raspolagala značajnim iznosima slobodnih novčanih sredstava koja su oročavala kod komercijalnih banaka u zemlji. Rashodi po osnovi kamata su iznosili 10.981 tisuću KM, što je za 3.496 tisuća KM ili 24,15% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine, uslijed smanjenog opsega zaduženja (kreditnih obveza), kao i smanjenja vrijednosti varijabilnog indeksa uz koji su vezane ulazne kamatne stope.

Ukupan neto prihod od kamata iskazan za razdoblje od 1.1. do 31.12.2015. je iznosio 17.132 tisuće KM, što predstavlja povećanje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za 1.563 tisuća KM ili 10,04%.

Kategorija operativnih prihoda je u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine veća za 14.308 tisuća KM ili 74,39%. Značajan rast navedene pozicije je uzrokovan činjenicom da je leasing društvo koje je u 2015. godine provelo otpis kreditnih obveza od ino vjerovnika, prihod po navedenoj osnovi iskazalo na poziciji operativnih prihoda (ostali operativni prihodi). Dodatni faktor koji je utjecao na povećanje pozicije operativnih prihoda je i porast naplate otpisanih potraživanja, koje je za 2.159 tisuća KM ili 74,50% veće u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

Na izvještajnoj poziciji troškova rezervi za gubitke na dan 31. 12. 2015. je iskazan iznos od 4.643 tisuća KM što predstavlja povećanje za 4.970 tisuća KM u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kada su na izvještajnoj poziciji troškova rezervi za gubitke iskazani prihodi u iznosu od 327 tisuća KM uslijed značajnog iznosa oslobađanja rezervi za gubitke po osnovi potraživanja iz financijskog leasinga.

Za potrebe analize tržišta leasinga izračunati su pokazatelji poslovanja koji su prikazani u Tablici 8. Informacije.

Tablica 8. Osnovni pokazatelji poslovanja

POKAZATELJI POSLOVANJA	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015
Povrat na prosječnu aktivu (ROA)	-2,85%	-5,63%	-2,55%	1,32%
Povrat na prosječni kapital (ROE)	-31,00%	-53,04%	-23,17%	14,59%
Prosječna aktivna kamatna stopa (financijski leasing)	7,19%	7,15%	6,39%	5,68%
Prosječna pasivna kamatna stopa	3,76%	2,88%	2,97%	2,56%
Ukupne obveze prema kapitalu	13,29	13,32	13,34	8,83

Na kraju 2015. godine pokazatelji profitabilnosti leasing društava, povrat na prosječnu aktivu i povrat na prosječni kapital bili su pozitivni za razliku od kraja 2014. godine kada su ovi pokazatelji imali negativne vrijednosti. Odnos ukupnih obveza prema kapitalu je značajno smanjen u odnosu na prethodnu poslovnu godinu, što ukazuje na poboljšanje solventnosti sektora leasinga.

Ne zanemarujući značajnost pojedinačnih pozitivnih poslovnih rezultata ostvarenih od strane leasing društava, bitno je napomenuti da je pozitivan poslovni rezultat sektora uglavnom uzrokovan značajnim porastom operativnih prihoda nastalih po osnovi otpisa kreditnih obveza u jednom leasing društvu (jednokratni efekt nastao po osnovi jedne transakcije).

3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNI UDJEL, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE

3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga

Djelatnost leasinga tijekom 2015. godine bilježi trend povećanja poslovnih aktivnosti. Vrijednost novozaključenih aktiviranih ugovora financijskog i operativnog leasinga u razdoblju od 1.1. do 31. 12. 2015. je iznosila 179.638 tisuća KM i za 28.237 tisuća KM ili 18,65% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Broj novozaključenih ugovora u 2015. godine iznosi 3.555 ugovora i manji je za 200 ugovora ili 5,33% u odnosu na prethodnu godinu.

Iznosi financiranja ostvareni po kvartalima u 2015. godini su iskazani u Tablici 9. Informacije.

Tablica 9. Usporedni prikaz ostvarene vrijednosti novozaključenih aktiviranih ugovora tijekom 2015. godine

(u 000 KM)

Razdoblje	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO
I. kvartal 2015	38.014	1.445	39.459
II. kvartal 2015	53.642	3.093	56.735
III. kvartal 2015	44.306	2.689	46.995
IV. kvartal 2015	31.394	5.055	36.449
UKUPNO	167.356	12.282	179.638

Prosječna vrijednost ugovora zaključenih tijekom IV. kvartala 2015. godine je iznosila 40 tisuća KM i veća je u odnosu na prosječnu vrijednost ugovora u istom razdoblju prošle godine, kada je iznosila 37 tisuća KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u 2015. godine, 167.356 tisuća KM ili 93,16% se odnosi na ugovore financijskog leasinga, s prosječnom (ponderiranom) nominalnom kamatnom stopom od 5,79% i ponderiranom efektivnom kamatnom stopom od 8,08% na godišnjoj razini.

U Tablici 10. Informacije su prikazani usporedni pokazatelji novih financiranja po predmetu leasinga i vrsti ugovora.

Tablica 10. Struktura iznosa financiranja prema predmetu leasinga

(000 KM)

	31.12.2014.			31.12.2015.		
	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO
Vozila	103.870	16.394	120.264	113.620	12.282	125.902
Oprema	28.064	1.000	29.064	53.704	0	53.704
Nekretnine	2.032	0	2.032	0	0	0
Ostalo	41	0	41	32	0	32
UKUPNO	134.007	17.394	151.401	167.356	12.282	179.638

U ukupan iznos novih financiranja ostvaren tijekom 2014. i 2015. godine uključen je i iznos financiranja koje je ostvarilo leasing društvo sa sjedištem u Republici Srpskoj putem poslovnica na području Federacije BiH (navedeno društvo veći dio poslovnih aktivnosti ostvaruje u Federaciji BiH).

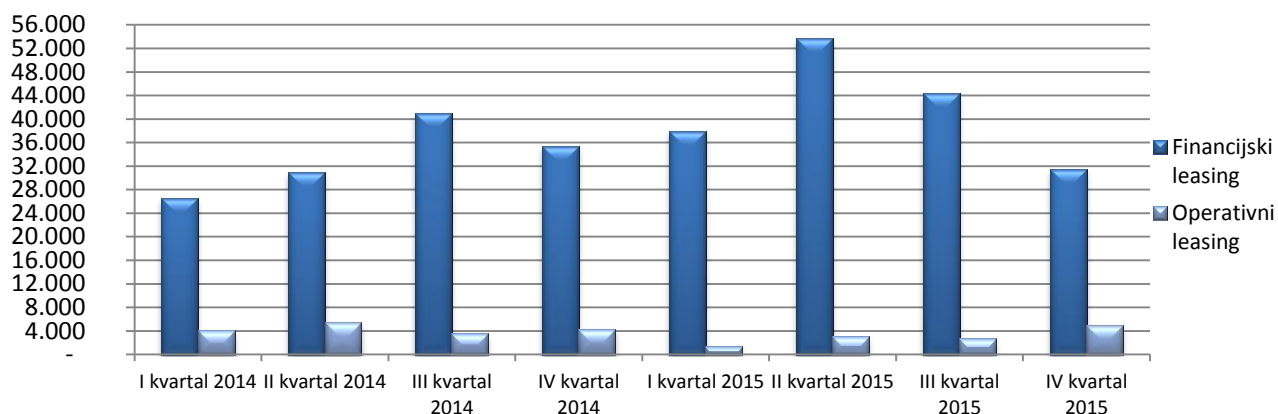
Od ukupno ostvarenog volumena novozaključenih ugovora, 71.151 tisuću KM ili 39,61% se odnosi na vrijednost ugovora zaključenih od strane jednog leasing društva. Isto je uzrokovano činjenicom da se značajan iznos iskazanih novozaključenih ugovora odnosi na ugovore zaključene u 2013. i 2014. godini, koji su aktivirani i iskazani kao novozaključeni ugovori tijekom 2015. godine uslijed isporuke i montaže financirane opreme (sukcesivna isporuka i aktiviranje ugovora).

Napominjemo da su dva leasing društva u 2015. godini obustavila nova financiranja s ciljem stabilizacije poslovanja, sanacije postojećih problematičnih plasmana i prijenosa vlasničkih udjela s nerezidentne na rezidentnu pravnu osobu, dok je novoosnovano leasing društvo poslovne aktivnosti započelo tijekom kolovoza 2015. godine.

U strukturi novih plasmana prema vrsti korisnika leasinga dominiraju plasmani prema pravnim osobama (92,87% od ukupnog iznosa financiranja tijekom 2015. godine). Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je financiranje putem leasinga za fizičke osobe nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane iz razloga nedovoljno razvijene palete leasing proizvoda koji se nude na tržištu za fizičke osobe, kao i obveza plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

U Grafikonu 4. Informacije iskazan je usporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga po kvartalima u 2014. i 2015. godini.

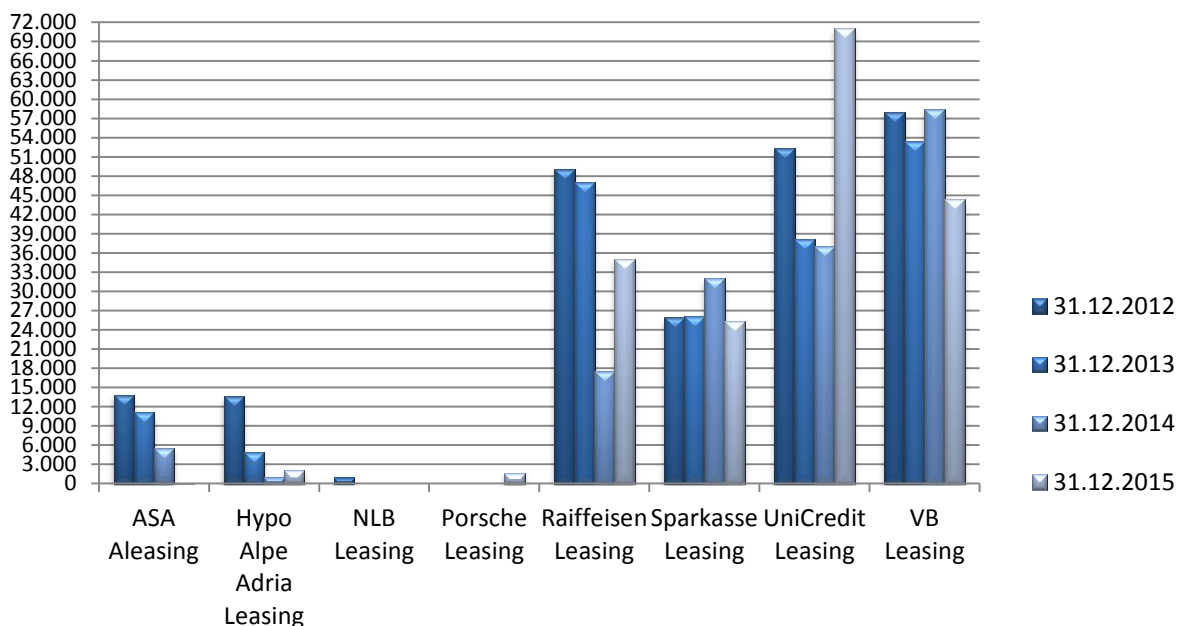
Grafikon 4. Usporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora u 2014. i 2015. godini (u 000 KM)

3.2. Tržišni udjel prema financijskom volumenu i broju ugovora

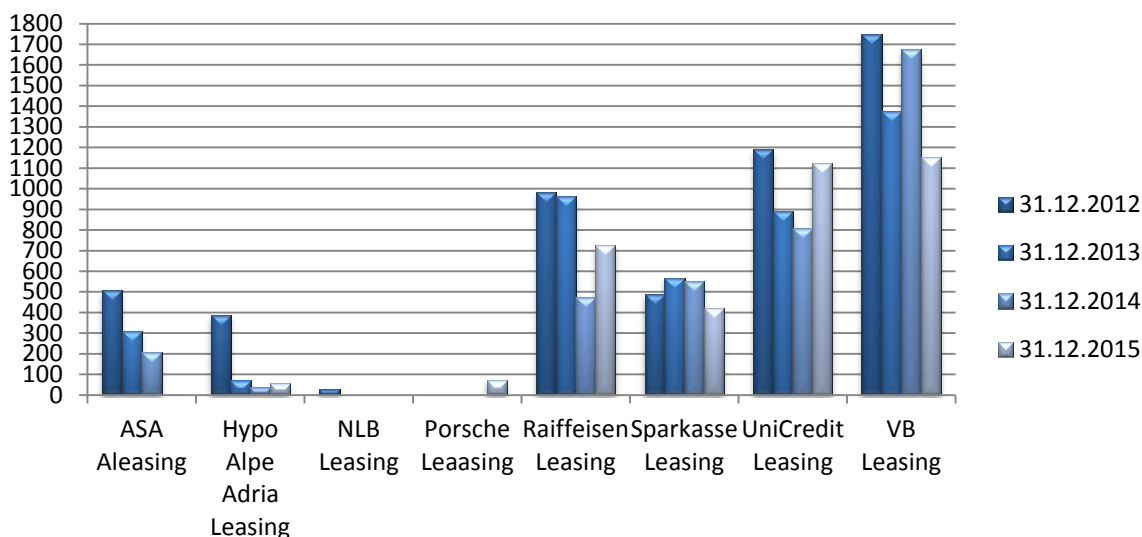
Usporedni prikaz pojedinačnog tržišnog udjela leasing društava prema ukupnom volumenu i broju novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga je iskazano u Grafikonima 5. i 6. Informacije

Grafikon 5. Tržišni udjel prema broju ugovora

Grafikon 6. Tržišni udjel prema broju ugovora

Na temelju naprijed navedenog grafičkog prikaza je vidljivo da je kod tri leasing društva (ne uključujući novoosnovano leasing društvo) u 2015. godine došlo do povećanja volumena novih financiranja u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, dok su dva društva iskazala smanjenje volumena financiranja. Jedno leasing društvo je po osnovi odluke vlasnika od 2013. godine obustavilo nova financiranja i jedno društvo je uslijed započetih promjena u vlasničkoj strukturi početkom 2015. godine također zaustavilo nova financiranja.

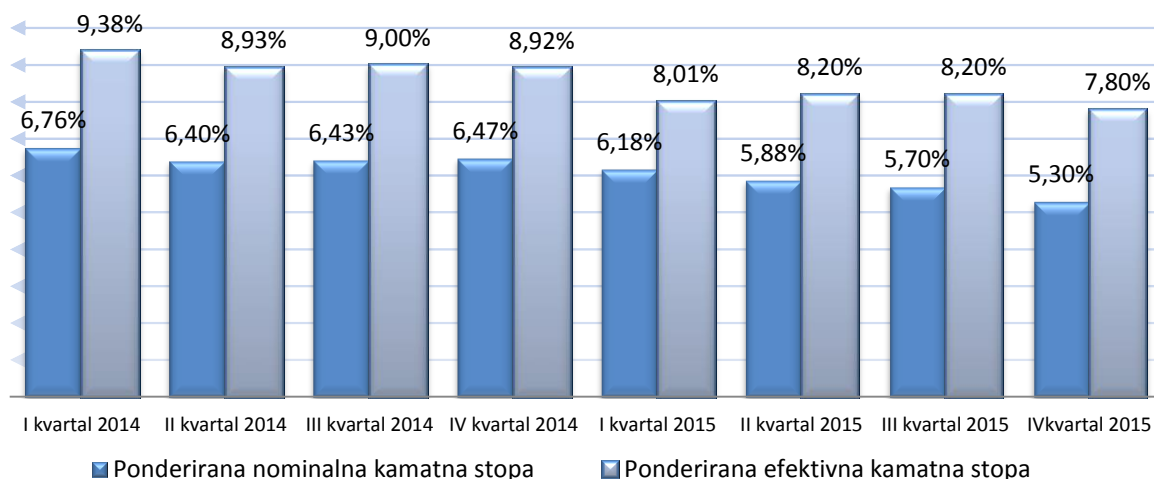
3.3. Ponderirana nominalna i efektivna kamatna stopa

Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o leasingu izraženu na godišnjoj razini i iskazuje se sukladno Odluci o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o financijskom leasingu.

Ukupna prosječna nominalna kamatna stopa za ugovore financijskog leasinga zaključene tijekom IV. kvartala 2015. godine je iznosila 4,32% za kratkoročne i 5,31% za dugoročne ugovore, dok je efektivna kamatna stopa za kratkoročne ugovore iznosila 7,17%, a za dugoročne 7,81% na godišnjoj razini. Ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa za navedeno razdoblje je iznosila 5,30%, a efektivna 7,80% na godišnjoj razini. U usporedbi s istim razdobljem prethodne poslovne godine kada je iskazana ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa od 6,47% i efektivna od 8,92% na godišnjoj razini, evidentno je značajno smanjenje kamatnih stopa po ugovorima financijskog leasinga tijekom 2015. godine.

U Grafikonu 7. Informacije iskazane su ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope po kvartalima.

Grafikon 7. Pregled prosječnih ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa za ugovore o financijskom leasingu po kvartalima

U Tabeli 11. Informacije iskazani su podaci o iznosu financiranja, nominalnoj i efektivnoj kamatnoj stopi za ugovore financijskog leasinga zaključene u 2015. godini.

Tabela 11. Prosječna nominalna i efektivna kamatna stopa za ugovore financijskog leasinga zaključene u 2015. godine

Redn i broj	OPIS	Broj ugovora	Iznos financiranja (000) KM	Ponderirana nominalna kamatna stopa	Ponderirana efektivna kamatna stopa
1.	Kratkoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	88	2.947	4,72%	7,58%
a.	putnička vozila	49	1.418	5,09%	8,21%
b.	vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	31	1.205	4,49%	7,43%
c.	strojevi i oprema	8	324	3,91%	5,43%
d.	ostalo	0	0	0	0
1.1.	Kratkoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	88	2.947	4,72%	7,58%
a.	pravne osobe	79	2.787	4,62%	7,31%
b.	poduzetnici	1	4	6,35%	12,80%
c.	fizičke osobe	8	156	6,43%	12,35%
2.	Dugoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	3.075	164.409	5,81%	8,09%
a.	putnička vozila	1.748	52.288	5,98%	9,07%
b.	vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	912	58.709	5,40%	7,41%
c.	strojevi i oprema	412	53.380	6,10%	7,88%
d.	nekretnine	0	0	0	0
e.	ostalo	3	32	7,80%	11,43%
2.1.	Dugoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	3.075	164.409	5,81%	8,09%
a.	pravne osobe	2.576	151.782	5,81%	7,81%
b.	poduzetnici	90	2.663	6,87%	10,08%
c.	fizičke osobe	409	9.964	5,54%	11,83%
	UKUPNO	3.163	167.356	5,79%	8,08%

Trend smanjenja nominalnih i efektivnih kamatnih stopa tijekom 2015. godine u odnosu na 2014. godinu je uzrokovan niskom vrijednošću varijabilnog indeksa (EURIBOR) za koji su vezane izlazne kamatne stope, kao i činjenicom da je krajem prethodne i tijekom tekuće poslovne godine većina tržišno aktivnih leasing društava vršila financiranja putem akcijskih proizvoda za koje je kamata na iznos financiranja (u cijelosti ili djelomično) subvencionirana od strane dobavljača predmeta leasinga, dok je po pojedinim akcijskim proizvodima od strane osiguravajućih društava subvencionirana i naknada po osnovi kasko osiguranja predmeta leasinga.

Prethodno iskazane nominalne kamatne stope predstavljaju ugovorenu nominalnu kamatnu stopu između leasing društva i korisnika leasinga u trenutku potpisa leasing ugovora, dok prethodno iskazane efektivne kamatne stope predstavljaju diskontne stope kojom se na godišnjoj razini izjednačava sadašnja vrijednost svih budućih i postojećih obveza dogovorenih između leasing društva i korisnika leasinga, i u iste su uključeni svi novčani tokovi predviđeni leasing ugovorom koji se odnose na uplate korisnika leasinga isključivo prema leasing društvu.

Značajna razlika između nominalne i efektivne kamatne stope je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obvezan dio ugovora o financijskom leasingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika leasinga, kreiranje ugovora financijskog leasinga s otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi leasing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine leasing ugovora. Pored navedenog, na odstupanje u iznosu nominalne i efektivne kamatne stope utječe i primjena Zakona o zaštiti korisnika financijskih usluga po kojem je u izračunu EKS za ugovore financijskog leasinga zaključene s fizičkim osobama uključen i iznos naknade po osnovi kasko osiguranja predmeta leasinga.

III. USKLAĐENOST POSLOVANJA SA STANDARDIMA SPREČAVANJA PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI

U kontroli usklađenosti poslovanja leasing društava sa standardima sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti utvrđeno je 18 neusklađenosti i nepravilnosti (3,6 nepravilnosti i neusklađenosti po leasing društvu).

Na temelju pojedinačnih usklađenosti leasing društava, a iz kojih se izvodi ocjena usklađenosti leasing sektora sa standardima sprječavanja pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti može se zaključiti da je kvantiteta rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti umjerena, kvaliteta upravljanja ovim rizikom je na zadovoljavajućoj razini te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost.

Kad promatramo usklađenost leasing sektora s odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službene glasnik BiH”, broj 47/14), Zakona o leasingu, Odluke o minimalnim standardima aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (“Službene novine Federacije BiH”, broj 48/12), te ostale zakone i provedbene propise koji propisuju obveze leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, može se zaključiti da je leasing sektor Federacije

Bosne i Hercegovine, većim dijelom usklađen s normama koje su propisane ovim zakonima i propisima.

Prihvatljivost klijenta

Leasing društva su definirala politiku o prihvatljivosti klijenata. Svakako je veoma značajno da je definiran i da se primjenjuje pristup klijentima koji se temelji na analizi rizika, odnosno da se donosi odluka o tome koji i kakvi klijenti su prihvatljivi za leasing društvo. Na temelju ovih analiza i elemenata politike prihvatljivosti klijenata ustrojani su i registri profila klijenata. Određen problem predstavlja ažuriranje ovog registra.

Identifikacija i praćenje aktivnosti klijenta

Leasing društva su donijela politike o identifikaciji i praćenju aktivnosti klijenta. Usvojila su standard „upoznaj svog klijenta“ kao osnovni element ove politike. Politiku o identifikaciji klijenta leasing društva primjenjuju kod uspostave poslovnih odnosa s klijentima. Međutim, još uvijek je prisutan problem ažuriranja dokumentacije kojom se verificira izvršena identifikacija kod već uspostavljenih poslovnih odnosa. U ovim slučajevima postoje i problemi u praćenju aktivnosti klijenata, tako da se ne ispravljaju učinjeni propusti u identifikaciji i verifikaciji izvora sredstava klijenata.

Upravljanje rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti

Elementi politike upravljanja rizikom od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti definirani su u programima leasing društava. Definirane su linije izvješćivanja, kako eksterne, tako i interne. Utvrđeni broj nepravilnosti u kontrolama usklađenosti poslovanja potvrđuje da je kvaliteta upravljanja rizicima koji su posljedica pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti u rastućem trendu i da je zadovoljavajuća.

Izvješćivanje

Leasing društva su u 2015. godini izvijestila 12 transakcija u vrijednosti od 419 tisuća KM, što je 10,70% u odnosu na prethodnu godinu.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Prema pokazateljima poslovanja leasing društava u Federaciji BiH sa 31. 12. 2015. može se zaključiti da poslovanje leasing društava tijekom 2015. godine ukazuje na blagu stabilizaciju poslovanja, što se ogleda u povoljnijim financijskim pokazateljima, kao i u ukupnom volumenu novozaključenih ugovora. Nadalje, činjenica da je još jedno društvo dobilo dozvolu za rad, dugoročno promatrano može se očekivati povećanje bilančne sume sektora i povećanje udjela sektora leasinga u financijskom sektoru FBiH.

U okviru svojih nadležnosti vezanih za nadzor leasing društava Agencija se rukovodi načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja kod leasing društava, kao i adekvatne zaštite korisnika

financijskih usluga financiranih putem leasinga s ciljem ostvarivanja financijske stabilnosti pojedinog leasing društva i djelatnosti leasinga na razini Federacije BiH.

U tijeku je proces usvajanja Izmjena i dopuna Zakona o leasingu koji je kreiran sukladno nedostacima zakonske regulative konstatirane tijekom dosadašnjeg nadzora, kao i usklađivanja s drugom zakonskom regulativom. Izmjene i dopune odnose se na: proces oduzimanja dozvole za obavljanje poslova leasinga i prestanak poslovanja leasing društava, potrebe za nadzorom drugih pravnih osoba za koje postoje saznanja i dokazi da obavljaju poslove leasinga, detaljnije definiranje ugovora o leasingu u odnosu na ugovor o zakupu, definiranje minimalnih organizacijskih zahtjeva i izdvajanje poslovnih procesa leasing društva (eksternalizacija), uvođenje novih mjera u otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti, obveza čuvanja povjerljivih podataka i izmjene vezane za prekršaje leasing društava i odgovornih osoba u leasing društvima. Dio izmjena Zakona koji se odnosi na detaljnije definiranje pojma ugovora o leasingu je kreiran po osnovi preporuka koje su dane od strane tima MMF-a i Svjetske banke u okviru Programa procjene financijske stabilnosti BiH (FSAP). Dopune su također izvršene na temelju prijedloga dobivenih od strane Udruge društava za leasing u BiH.

Agencija će se u narednom razdoblju fokusirati na sljedeće aspekte:

- nastaviti i dalje kontinuiran nadzor leasing društava putem izvješća i kontrolama na licu mjesta
- insistirati na kapitalnom jačanju leasing društava i internom definiranju parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- dopunjavanje zakonske i podzakonske regulative za leasing sektor koja se odnosi na djelovanje i poslovanje leasing društava,
- nadzirati usklađenost leasing društava sa zakonima i podzakonskim aktima i primjeni praksi u leasing društvima u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga i žiranata,
- nastaviti praćenje aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma,
- unapređenje strukture i kvalitete podataka u Centralnom registru kredita kod Centralne banke BiH,
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova,
- unapređivati suradnju s Udrugom društava za leasing u BiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative leasing društava kao i prijedloga izmjena zakonskih propisa i
- unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama.

Aktivnosti leasing društava trebaju biti usmjerene na:

- kreiranje i dogradnju regulative za leasing društva u smislu djelovanja i poslovanja leasing društava, a posebno na pripremi i usvajanju izmjena i dopuna Zakona o leasingu,
- implementaciju zakona i zakonskih akata u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga i žiranata,

- kapitalno jačanje i definiranje parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- unapređenju politika i procedura u upravljanju rizicima kojima su izložena leasing društva u svom poslovanju,
- jačanje sustava internih kontrola i funkcije unutarnje revizije kao neovisne u izvršavanju svojih zadataka,
- unapređenje palete proizvoda koji se nude tržištu i pronalaženje novih kanala prodaje,
- detaljnije informiranje klijenata o proizvodima koje leasing društva nude u cilju boljeg razumijevanja i ozbiljnijeg pristupa financiranju putem leasinga i
- redovno, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita kod Centralne banke.

V. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LEASING DRUŠTAVA

Na temelju Zakona o leasingu, izdavanje dozvola za osnivanje kao i poslovanje leasing društava detaljno je uređeno podzakonskim aktima Agencije, odnosno odlukama i pravilima usvojenim od strane Upravnog odbora Agencije (objavljenim u “Službenim novinama Federacije BiH” broj: 46/09, 46/11, 48/12, 110/12, 23/14, 46/14, 62/14, 88/14 i 93/15), kao i uputama usvojenim od strane direktora Agencije.

Odluke Agencije kojima je definirano osnivanje-izdavanje dozvola za rad i poslovanje leasing društava su:

1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova leasinga,
2. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje suglasnosti leasing društvu,
3. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti,
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o financijskom leasingu,
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja leasing naknade po ugovoru o operativnom leasingu,
6. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje leasing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvješćivanja,
7. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima leasing društva,
8. Odluka o nadzoru leasing društava,
9. Odluka o naknadama koje leasing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH,
10. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, MKO i leasing društva po prigovoru klijenata,
11. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranata za oslobađanje od obveze jamstva,
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje financiranja putem leasing ugovora i procjenu kreditne sposobnosti,

13. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uvjeta poslovanja davatelja financijskih usluga,
14. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o financijskom leasingu,
15. Uputa za izradu izvješća leasing društava i
16. Pravila postupanja ombudsmana za bankovni sustav Federacije Bosne i Hercegovine.

Broj: U.O.-82-4/16

Sarajevo: 29. ožujka 2016.

PRILOZI

Prilog 1. Osnovni podaci o leasing društvima na dan 31.12.2015.

Redni broj	Naziv leasing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja FBA licencije	Broj stalno zaposlenih	Web adresa
1.	ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	Trg Međunarodnog prijateljstva 25	Samir Mustafić	+ 387 33 255 364	22.03.2010.	10	www.asa-aleasing.ba
2.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg Solidarnosti 2a, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 789 345	19.03.2010.	7	www.nlbleasing.ba
3.	PORSCHE LEASING d.o.o.	Trg međunarodnog prijateljstva 24, Sarajevo	Dejan Stupar	+ 387 33 257 147	28.05.2015	7	-
4.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne bb, Sarajevo	Munir Čengić	+ 387 33 254 354	19.01.2010.	29	www.rlbh.ba
5.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 7, Sarajevo	Elma Hošo	+ 387 33 565 850	11.02.2010.	17	www.s-leasing.ba
6.	UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	Ložionička 7, Sarajevo	Izmira Aličić-Tuka	+ 387 33 721 750	16.03.2010.	38	www.unicreditleasing.ba
7.	VB LEASING d.o.o. Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+ 387 33 276 280	12.01.2010.	33	www.vbleasing.ba
					UKUPNO	141	

Prilog 2. Pregled vlasničke strukture leasing društava na dan 31.12.2015.

LEASING DRUŠTVO	IME-NAZIV VLASNIKA	% udjela
ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	82,82%
	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,18%
NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
PORSCHE LEASING d.o.o.	PORSCHE BANK Aktiengesellschaft Salzburg Austrija	100,00%
RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	49,00%
SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,00%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,00%
UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	UNICREDIT BANKA d.d. MOSTAR	100,00%
VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100,00%

Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove leasing društava sa 31.12.2015. (u 000 KM)

Dani kašnjenja	Stopa rezerviranja	Iznos potraživanja	Rezerve	Više obračunate izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,05%	51.269	26	2.365	2.391
60-90	5%	2.892	145	2.748	2.893
90-180	10%	263	26	0	26
180-270	30%	0	0	0	0
270-360	50%	0	0	0	0
preko 360	100%	0	0	0	0
UKUPNO		54.424	197	5.113	5.310

Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski leasing sa 31.12.2015. (u 000 KM)

Dana kašnjenja							Rezerve			
	Stopa rezerviranja za finansijski leasing (pokretne stvari)	Stopa rezerviranja za finansijski leasing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,50%	0,50%	285.409	26.850	62.742	8.119	313	41	1.834	2.188
60-90	10%	10%	14.926	6.203	1.650	451	165	45	416	626
90-180	50%	50%	2.362	2.285	944	248	472	124	148	744
preko 180	100%	75%	1.654	0	1.640	0	1.640	0	252	1.892
preko 360	100%	100%	74	0	74	0	74	0	0	74
UKUPNO			304.425	35.338	67.050	8.818	2.664	210	2.650	5.524

Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	31.12.2014		31.12.2015		INDEKS 31.12.2015/ 31.12.2014
		Iznos	% u ukupnoj aktivni	Iznos	% u ukupnoj aktivni	
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	25.642	5,14%	6.359	1,37%	25
2.	Plasmani bankama	21.904	4,39%	16.544	3,56%	76
3.	Potraživanja po financijskom leasingu, neto	323.400	64,88%	334.238	71,89%	103
3a)	potraživanja po financijskom leasingu, bruto	375.422	75,32%	383.874	82,56%	102
3b)	rezerve za gubitke	8.390	1,68%	5.524	1,18%	66
3c)	odgođeni prihodi po osnovi kamata	43.210	8,67%	43.529	9,36%	101
3d)	odgođeni prihodi po osnovi naknada	422	0,08%	582	0,13%	138
4.	Potraživanja od supsidijarnih osoba	2	0,00%	2	0,00%	100
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	36.093	7,24%	31.517	6,78%	87
5a)	materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	14.449	2,90%	9.845	2,12%	68
5b)	materijalna i nematerijalna imovina -operativnog leasinga	43.520	8,73%	41.460	8,92%	95
5c)	ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	5.613	1,13%	5.469	1,18%	97
5d)	ispravka vrijednosti-operativni leasing	16.263	3,26%	14.319	3,08%	88
6.	Dugoročne investicije	52	0,01%	50	0,01%	96
7.	Ostala aktiva	91.339	18,33%	76.161	16,40%	83
7a)	Zajmovi, neto	56.947	11,43%	49.114	10,56%	86
7a1)	zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	65.376	13,12%	54.424	11,70%	83
7a2)	rezerve za zajmove	8.429	1,69%	5.310	1,14%	63
7b)	zalihe	25.307	5,08%	16.796	3,61%	66
7c)	ostala aktiva	9.085	1,82%	10.251	2,22%	114
	UKUPNA AKTIVA	498.432	100,00%	464.872	100,00%	93
	PASIVA					
9.	Obveze po uzetim kreditima, neto	451.666	90,62%	407.307	87,60%	90
9a)	obveze po kratkoročnim kreditima	35.576	7,14%	15.246	3,28%	43
9b)	obveze po dugoročnim kreditima	416.441	83,55%	392.205	84,35%	94
9c)	unaprijed plaćeni troškovi i naknada	351	0,07%	144	0,03%	41
10.	Ostale obveze	12.010	2,41%	10.284	2,23%	86
	UKUPNO OBVEZE	463.676	93,03%	417.591	89,83%	90
11.	Temeljni kapital	41.572	8,34%	51.526	11,08%	124
12.	Rezerve	10.584	2,12%	364	0,08%	3
13.	Akumulirana dobit/gubitak	-17.400	-3,49%	-4.609	-0,99%	26
	UKUPNO KAPITAL	34.756	6,97%	47.281	10,17%	136
	UKUPNO PASIVA	498.432	100,00%	464.872	100,00%	93
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	118.913	23,86%	123.543	26,57%	104
	Novi otpis (+)	14.467	2,90%	12.913	2,78%	89
	Naplata (-)	2.966	0,60%	6.954	1,50%	234
	Trajni otpis (-)	6.871	1,38%	12.536	2,70%	182
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	123.543	24,79%	116.966	25,16%	95

Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	31.12.2014		31.12.2015		INDEKS 31.12.2015/ 31.12.2014
		Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	
	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	30.046	60,97%	28.113	45,60%	94
1a)	kamate po finansijskom leasingu	22.308	45,27%	19.506	31,64%	87
1b)	kamate na plasmane bankama	388	0,79%	408	0,66%	105
1c)	naknade (za obradu leasing zahtjeva itd.)	1.374	2,79%	1.239	2,01%	90
1d)	ostali prihodi po kamatama	5.976	12,13%	6.960	11,29%	116
2.	Rashodi po kamatama	14.477	29,38%	10.981	17,81%	76
2a)	kamate na pozajmljena sredstva	14.025	28,46%	10.720	17,39%	76
2b)	naknade za obradu kredita	347	0,70%	259	0,42%	75
2c)	ostali rashodi po kamatama	105	0,21%	2	0,00%	2
3.	Neto prihodi od kamata	15.569	31,59%	17.132	27,79%	110
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	19.233	39,03%	33.541	54,40%	174
4a)	naknade za izvršene usluge	49	0,10%	60	0,10%	122
4b)	naknade od operativnog najma	11.625	23,59%	11.305	18,34%	97
4c)	prihodi od prodaje leasing objekta, neto	24	0,05%	0	0,00%	0
4d)	ostali operativni prihodi	7.535	15,29%	22.176	35,97%	294
4d)1	prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	2.898	5,88%	5.057	8,20%	174
4d)2	prihodi od opomena	542	1,10%	497	0,81%	92
4d)3	ostalo	4.095	8,31%	16.622	26,96%	406
5.	Operativni rashodi	47.773	96,94%	39.302	63,75%	82
5a)	troškovi plaća i doprinosa	7.743	15,71%	7.281	11,81%	94
5b)	troškovi poslovnog prostora	14.005	28,42%	12.847	20,84%	92
5c)	ostali operativni rashodi	26.025	52,81%	19.174	31,10%	74
6.	Troškovi rezervi za gubitke	-327	-0,66%	4.643	7,53%	-1.420
6a)	troškovi rezervi za gubitke finansijski leasing	-1.230	-2,50%	3.044	4,94%	-247
6b)	troškovi rezervi za gubitke zajam	903	1,83%	1.599	2,59%	177
7.	Dobit prije poreza	-12.644	-25,66%	6.728	10,91%	-53
8.	porez na dobit	352	0,71%	343	0,56%	97
9.	Neto dobit	-12.996	-26,37%	6.385	10,36%	-49

Prilog 7. Rangiranje bilančne sume

31.12.2014					31.12.2015					Indeks bilančne sume
Rang	Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Udjel2014.	Kumul. udjel	Rang	Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Udjel 2015.	Kumul. udjel	
1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	151.699	30,44%	30,44%	1.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	146.988	31,62%	31,62%	114
2.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	129.491	25,98%	56,41%	2.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	137.402	29,56%	61,16%	91
3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	109.281	21,92%	78,34%	3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	97.905	21,06%	82,24%	90
4.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	56.465	11,33%	89,67%	4.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	52.537	11,30%	93,54%	93
5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	25.429	5,10%	94,77%	5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	18.897	4,06%	97,60%	74
6.	Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	26.067	5,23%	100,00%	6.	Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	9.217	1,98%	99,59%	35
					7.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	1.926	0,41%	100,00%	-
UKUPNO		498.432	100,00%		UKUPNO		464.872	100,00%		93

Prilog 8. Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja na dan 31.12.2015. (u 000 KM)

Redni broj	Leasing društvo	Ukupni kapital (000 KM)	Rang po ukupnom kapitalu	Neto dobit/gubitak (000 KM)	Rang po neto dobit/gubitak	Plasmani u 2015. godini (000 KM)	Rang plasmanima u 2015. godine	Broj ugovora u 2015. godini	Rang po broju ugovora 2015. godini
1.	Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	3.259	6.	5.472	1.	39	7.	2	7.
2.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	8.549	3.	-5.140	7.	0	8.	0	8.
3.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	14.199	1.	1.944	2.	35.023	3.	725	3.
4.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	4.249	5.	1.214	5.	25.291	4.	423	4.
5.	Unicredit Leasing d.o.o. Sarajevo	9.285	2.	1.310	4.	71.151	1.	1.125	2.
6.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	6.051	4.	1.896	3.	44.362	2.	1.152	1.
7.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	1.689	7.	-311	6.	1.646	6.	73	6.
8.	Hypo Leasing d.o.o. Banja Luka *	-	-	-	-	2.126	5.	55	5.
	UKUPNO	47.281		6.385		179.638		3.555	

* Plasmani ostvareni putem poslovnica u FBiH